

Mål C-67/24 [Amozov]ⁱ

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

29 januari 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Sofiyski rayonen sad (Bulgarien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

16 januari 2024

Sökande:

R. K.

Svarande:

K. Ch.

D. K.

E. K.

BESLUT

Nr 20113271

Sofia, den 16 januari 2024

SOFIYSKI RAYONEN SAD, [utelämnas]

[utelämnas]

på grund av prövningen i tvistemål nr 22941/2020 och med beaktande av följande:

- 1 Förfarandet grundar sig på artikel 276 första stycket FEUF.

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

- 2 Begäran om förhandsavgörande rör tolkningen av skäl 15 jämfört med artiklarna 3 a, 3 d och 5 i rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet (EUT L 7, 2009, s. 1).

PARTER I DET NATIONELLA MÅLET:

3 1. Sökande:

4 Sökande i målet är [R. K.], [utelämnas] Sofia [utelämnas]

5 [utelämnas] [ombud]

6 2. Svarande:

7 Svarande i målet är

8 [K. Ch.], [utelämnas] Kanada

9 [D. K.], [utelämnas] Kanada

10 [E. K.], [utelämnas] Kanada

11 [utelämnas] [ombud]

PARTERNAS YRKANDEN

12 Saken i det nationella målet avser en begäran från [R. K.] som riktar sig mot [K. Ch.], [D. K.] och [E. K.] om ändring av det underhållsbidrag som fastställts av domstol.

13 R. K. ålades genom beslut från Högsta domstolen i provinsen Québec, avdelningen för familjemål, distriktet Trebon, att betala underhåll till barnen [D. K.] och [E. K.] på 613,75 kanadensiska dollar (CAD) vardera i månaden och underhåll till sin frånskilda maka [K. Ch.] på 2 727,50 CAD i månaden.

14 Han yrkar att det fastställda underhållet ska ändras på så sätt att underhållsbidraget till [D. K.] ska minska från 613,75 CAD till 180 leva (BGN) samt att underhållsbidraget till [E. K.] och [K. Ch.] ska utgå.

NATIONELL RÄTT

15 **1. Graždanski protsesualen kodeks** (civilprocesslagen) [utelämnas], nedan kallad GPK:

16 ”Överklagande

Art. 274 (1) Domstolsbeslut kan överklagas

1. om förfarandet avslutas genom beslutet och
2. i de fall som uttryckligen föreskrivs i lag.

17 **Prövning och avgörande av överklagandet**

Artikel 278 [utelämnas]

(2) Om domstolen upphäver det överklagade beslutet ska den avgöra målet i sak. Bevisupptagning är tillåten om domstolen bedömer att det är nödvändigt.

(3) Beslutet över överklagandet är bindande för domstolen i första instans. ...”

18 **2. Person- och familjelagen** [utelämnas]

19 [utelämnas]

20 **2.** Myndighetsåldern är 18 år och medför obegränsad rättskapacitet i fråga om rättigheter och skyldigheter.

21 **3.** Personer under 14 år är omyndiga.”

22 **3. Familjelagen** [utelämnas]:

Kapitel 10

UNDERHÅLL

23 **”Rätt till underhåll**

Artikel 139 Den som inte är arbetsför och inte kan försörja sig med egna medel har rätt till underhåll.

24 **Prioriteringsordning mellan flera underhållsskyldiga**

Artikel 140 (1) Underhållsberättigade kan rikta krav i följande ordning mot

1. barn och make/maka,
2. föräldrar,
3. frånskild make/maka,
4. barnbarn och barnbarnsbarn,
5. syskon,
6. far- och morföräldrar och släktingar i uppstigande led.

[utelämnas]

25 Prioriteringsordning mellan flera underhållsberättigade

Artikel 141 Om det finns flera underhållsberättigade är den underhållsskyldiga personen skyldig att betala underhåll i följande ordning till

1. barn och make/maka,
2. föräldrar,
3. frånskild make/maka,
4. barnbarn och barnbarnsbarn,
5. syskon,
6. far- och morföräldrar och släktingar i uppstigande led.

26 Underhållets storlek

Artikel 142 (1) Underhållsbeloppets storlek ska fastställas utifrån den underhållsberättigades behov och den underhållsskyldiges möjligheter.

(2) För ett barn motsvarar det minsta underhållsbeloppet en fjärdedel av den lagstadgade minimilönen.

27 Underhåll till minderåriga barn

Artikel 143 (1) Varje förälder ansvarar, inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser, för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.

(2) Föräldrar är skyldiga att försörja sina underåriga barn, oavsett om de är arbetsföra och huruvida de kan försörja sig med egna medel.

(3) Föräldrar är även skyldiga att betala underhåll om barnet inte är placerat i familjen.

(4) [utelämnas] [tillägg till underhållet om barnet har särskilda behov]

28 Underhåll till myndiga barn som studerar

Artikel 144 Föräldrar är skyldiga att betala underhåll till sina myndiga barn som i egenskap av elever inom den normala utbildningstiden besöker en gymnasieskola tills de fyller 20 år och studerar heltid på högskola tills de fyller 25 år, förutsatt att de inte kan försörja sig själva genom egen förvärvsverksamhet eller egna tillgångar och föräldrarna kan betala underhållet utan särskilda svårigheter.

29 Underhåll till frånskild make/maka

Artikel 145 (1) Den make/maka som inte har orsakat äktenskapsskillnaden har rätt till underhåll.

(2) Underhåll ska högst utgå i tre år efter äktenskapsskillnaden, såvida parterna inte har kommit överens om en längre period. Domstolen kan förlänga den period under vilken underhållet ska betalas om den underhållsberättigade befinner sig i en särskilt utsatt situation och den underhållsskyldige kan betala underhållet utan särskilda svårigheter.

(3) Den frånskilda makens/makans rätt till underhåll upphör om vederbörande ingår äktenskap.

30 Underhåll genom betalning av ett underhållsbelopp

Artikel 146 (1) Underhållsbeloppet ska betalas varje månad. Vid betalningsdröjsmål ska lagstadgad dröjsmålsränta erläggas.

[utelämnas]

31 Avstående från underhåll

Artikel 147 Ett avstående från underhåll med verkan för framtiden är ogiltigt.

32 Förbud mot kvittning

Artikel 148 Kvittning är inte tillåten i samband med underhållsbidrag.

33 Retroaktivt underhåll

Artikel 149 Den underhållsberättigade kan begära underhåll retroaktivt för högst ett år innan talan väcktes.

34 Ändring och upphävande av skyldigheten att betala underhåll

Artikel 150 Om förhållandena ändrar sig kan det underhåll och de tillägg som beviljats ändras eller upphävas.

35 [utelämnas] [artikel 151, Förlust av underhållsbidrag]

[utelämnas]

36 4. Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (lagen om internationell privaträtt, nedan kallad KMChP) [utelämnas]

37 ”Allmän behörighet

Artikel 4 (1) ”Domstolar och andra bulgariska organ har internationell behörighet när

1. svaranden har sin stadigvarande bostad, sitt stadgeenliga säte eller platsen för sin verkliga ledning i Republiken Bulgarien,
2. käranden eller sökanden är bulgarisk medborgare eller en juridisk person bildad enligt bulgarisk rätt.

38 Domstols behörighet i fråga om underhållsskyldighet

Artikel 11 De bulgariska domstolarna är även behöriga i fråga om underhållsskyldighet, utom i de fall som avses i artikel 4.1, om den underhållsberättigade har hemvist i Bulgarien.

39 Exklusiv behörighet

Artikel 22 En exklusiv internationell behörighet för de bulgariska domstolarna och andra bulgariska myndigheter föreligger endast om detta uttryckligen föreskrivs.

40 Implicit behörighet för bulgariska domstolarna

- 41 **Artikel 24** [*utelämnas*] Om de bulgariska domstolarna är behöriga på grund av ett avtal enligt artikel 23.1, så kan de även ha behörighet utan ett sådant avtal om svaranden uttryckligen eller underförstått erkänner behörigheten genom att gå i svaromål inom den föreskrivna fristen.

42 Behörighet i samband med ändrade förhållanden

Artikel 27 (1) Om internationell behörighet har fastställts vid inledandet av förfarandet kvarstår behörigheten även om förutsättningarna skulle falla bort under förfarandets gång.

(2) Om det inte föreligger någon internationell behörighet när förfarandet inleds fastställs en behörighet om förutsättningarna uppfylls under förfarandets gång.”

43 5. Nationell rättspraxis

- 44 **5.1. Dom nr 131 från Varhoven kasatsionen sad (nedan kallad VKS) av den 1 juni 2015** [*utelämnas*] som avsåg en prövning i sak av en ansökan om nedsättning av det underhållsbidrag som fastställts av Högsta domstolen i delstaten K, Amerikas förenta stater, vilket låg till grund för det avgörande som överklagats till VKS.

- 45 Sofiyski gradski sad hade i det överklagade beslutet fastställt en behörighet att pröva ansökan (enligt artikel 4.1 punkt 2 KMChP, eftersom ansökan ingavs innan rådets förordning (EG) nr 4/2009 trädde i kraft). Vidare fann nämnda domstol att bulgarisk rätt var tillämplig (artikel 87.2 KMChP) och avslag ansökan. Sökanden som var fader till svaranden, född den 28 januari 1996, hade bott med sin familj i Förenta staterna. Efter föräldrarnas äktenskapsskillnad blev dottern kvar hos sin mor och fortsatte sin utbildning. År 2007 slutade sökanden sitt arbete och

återvändande till Bulgarien. Genom beslut [utelämnas] från [Sofiyski gradski sad] [utelämnas] erkändes domen om underhållsskyldighet från Högsta domstolen i delstaten K [utelämnas] och förklarades verkställbar i den utsträckningen A. E. K. Ålades att betala underhåll för sitt minderåriga barn M. A. K., bosatt i [utelämnas] USA, på 1 309 US-dollar i månaden från och med den 1 september 2007. Domstolen avtog begäran om ändring av det fastställda underhållsbeloppet med motiveringen att det hade fastställts baserat på de medel som krävdes för att försörja barnet med beaktande av förhållandena i den stat där barnet hade levt med sina föräldrar och där det blivit kvar efter föräldrarnas äktenskapsskillnad och att underhållet ska fastställas på grundval av dessa omständigheter. Den omständigheten att sökanden hade ytterligare ett minderårigt barn (som föddes den 3 september 2012) behandlades inte ytterligare, eftersom han för närvarande inte var skyldig något underhåll för barnet M som under tiden blivit myndigt. Sökanden hade frivilligt lämnat sitt välbetalda arbete i Förenta staterna och hade förmåga att betala det fastställda underhållet efter att ha flyttat tillbaka till Bulgarien. Han hade flera gånger bytt arbete och tjänade bra för förhållandena i landet samt hade erhållit stora avgångsvederlag när anställningsavtalen avslutades och hög lön. År 2010 hade han sålt en egen fastighet. Vidare påpekades att föräldrar har en obegränsad underhållsskyldighet gentemot sina minderåriga barn enligt artikel 143.2 GPK. Detta gäller oavsett om föräldrarna själva är arbetsföra och huruvida de kan försörja sig på sina egna tillgångar. Dessutom anfördes att en ändring av underhållsbeloppet inte kan grundas på att den underhållsskyldiga förälderns inkomster har minskat eller att föräldern har tagit en anställning som inte motsvarar dennes kvalifikationer om detta skulle äventyra fullgörandet av underhållsskyldigheten gentemot barnet.

- 46 Avgörandet är tillgängligt på internet under följande länk: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=50B246F1E99D0F28C2257E53004AF610>
- 47 5.2. **Genom VKS dom nr 301 av den 7 oktober 2013** [utelämnas] beslutades att den överklagade domen skulle avvisas, eftersom en spansk domstol genom avgörande av den 3 mars 2006 [utelämnas] meddelat dom om äktenskapsskillnad mellan sökanden A. B. A. och R. D. G. i första instans och sökanden genom domen ålades att betala ett underhållsbelopp på 250 euro till sin minderåriga dotter (svaranden A. B. D.). När domen meddelades var både sökanden och svaranden bosatta i Spanien, en medlemsstat i den mening som avses i förordning (EG) nr 4/2009. Genom beslut nr 35/9.12.2008 [utelämnas] från Okrazhen sad Targovishte förklarades den spanska domstolens avgörande verkställbart i Bulgarien. Vid den tidpunkten hade sökanden flyttat till i Bulgarien, kraftigt begränsat sina inkomstmöjligheter och saknade förmåga att betala underhåll i den omfattning som fastställts av den spanska domstolen. Sökanden yrkade därför att den bulgariska domstolen skulle nedsätta det underhållsbelopp som han skulle betala till sin minderåriga dotter från 250 euro till 80 BGN.
- 48 VKS anförde i sin motivering att det redan framgår av argumenten och de anförda yrkandena i ansökan att den bulgariska domstolen saknade behörighet att pröva

ansökan enligt artikel 8.1 i förordning (EG) nr 4/2009. Om en domstol i en annan medlemsstat har fastställt ett visst underhållsbelopp och den underhållsberättigade inte har ändrat sin hemvist, så kan den underhållsskyldige inte ansöka om ändring av denna dom vid en domstol i en annan medlemsstat. Enligt artikel 8.2 i förordning (EG) nr 4/2009 är ett sådant tillvägagångssätt endast tillåtet i undantagsfall och omfattar inte en förändring av den underhållsskyldiges (i det aktuella målet sökanden) hemvist. Svarandens rättsliga ombud hade redan i sitt svaromål invänt att de bulgariska domstolarna saknade behörighet, eftersom svaranden hade hemvist i Spanien. Denna faktiska omständighet framgick redan av handlingarna och vitsordades av parterna. Omständigheter som talade för att något av undantagen i artikel 8.2 i förordning (EG) nr 4/2009 hade varken anförts eller fastställts, vilket innebär att den bulgariska domstolen på eget initiativ måste fastställa och tillkännage att den saknar behörighet. Genom att inte göra detta, utan pröva målet i sak, fattade den ett felaktigt beslut, vilket utgör en överklagandegrund enligt artikel 281.2 GPK. Därför upphävdes avgörandet och verkställigheten avbröts och svaranden beviljades ersättning för sina rättegångskostnader.

49 Avgörandet är tillgängligt på Varhoven kasatsionen sads webbplats: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=B9C4C9AEE38E5D30C2257BFD0028FA2C>

50 5.3. VKS dom nr 313 av den 10 september 2012 [utelämnas]

Enligt VKS dom nr 280 av den 28 september 2011 [utelämnas] ska den underhållsberättigades behov fastställas i enlighet med dennes vanliga levnadsvillkor med beaktande av personens ålder, utbildning och övriga relevanta omständigheter i det enskilda fallet, medan den underhållsskyldiges förmåga ska fastställas på grundval av vederbörandes inkomst, tillgångar och kvalifikationer. Minderåriga barn ska försörjas av båda föräldrarna i överensstämmelse med deras respektive förmåga och med beaktande av omvårdnaden om barnet från den förälder som tar hand om det.

Detta avgörande är tillgängligt på Varhoven kasatsionen sads webbplats: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=otdelo&id=133E725004D449DDC2257919004148A5>

51 OMSTÄNDIGHETER

52 Föremål för det nationella målet vid den hänskjutande domstolen är huvudsakligen ansökan från [R. K.] som riktar sig mot hans fränskilda maka [K. Ch.], hans dotter [D. K.] och hans son [E. K.] om ändring av det underhåll som fastställts av domstol.

53 Genom beslut från Högsta domstolen, avdelningen för familjemål, i provinsen Québec, distriktet Trebon, ålades sökanden som är bulgarisk medborgare att betala underhåll till sina båda barn på 613,75 CAD vardera i månaden samt till sin fränskilda maka på 2 727,50 CAD. Barnen var kanadensiska och bulgariska

medborgare och var vid tidpunkten för beslutet minderåriga, medan den frånskilda maken var kanadensisk medborgare. Avgörandet har vunnit laga kraft.

- 54 Sökanden anför att underhållet beviljades genom den dom genom vilken äktenskapet mellan [R. K.] och [K. Ch.] upplöstes och frågorna om vårdnad och underhåll för barnen reglerades. Vid tidpunkten för ansökan hade han sin hemvist i Sofia, Republiken Bulgarien.
- 55 Han anför att hans son [E. K.] har blivit myndig, men att han på grund av avgörandet fortfarande är skyldig att betala underhåll.
- 56 Sedan slutet av år 2018 är R.K. arbetslös och besitter varken lös eller fast egendom. Han lämnade in en konkursansökan i Kanada och försattes i konkurs den 21 juni 2018 genom ett intyg om befrielse från betalning av restskulder som utfärdades av en registrerad konkursförvaltare. Han lämnade Kanada år 2019 och flyttade till Sofia.
- 57 Den hänskjutande domstolen har försökt att delge svarandena i Kanada rättegångshandlingar på den adress som anges i ansökan via rättsligt samarbete, men utan att de anträffades där. Nämda domstol kallade därför svarandena genom en underrättelse till deras folkbokföringsadress i Bulgarien och en företrädare utsågs.
- 58 Företrädaren bestred i sitt svar på ansökan att de bulgariska domstolarna skulle anses ha behörighet att pröva yrkandena. Grund för invändningen var att svarandena inte hade hemvist i Republiken Bulgarien.
- 59 Genom beslut nr 20082014/6.3.2023 avslutade Sofiyski rayonen sad förfarandet på grund av bristande behörighet från de bulgariska domstolarna. I motiveringen till beslutet hänvisas till skäl 15 i rådets förordning nr 4/2009, där följande anges: *"För att skydda de underhållsberättigades intressen och främja god rättsskipning inom Europeiska unionen bör behörighetsreglerna enligt förordning (EG) nr 44/2001 anpassas. Att en svarande har hemvist i en tredjestat bör inte längre innebära att tillämpning av gemenskapens behörighetsregler utesluts och en hänvisning till behörighetsreglerna i nationell rätt bör inte längre finnas. I denna förordning bör det därför regleras i vilka fall en domstol i en medlemsstat kan ha subsidiär behörighet."* I beslutet uppgavs att förordningen har allmän giltighet och är tillämplig i förhållande till tredjeländer som Kanada.
- 60 R. K. överklagade beslutet att avsluta förfarandet till Sofiyski gradski sad och yrkade att det skulle upphävas. Svarandena gjorde i sitt svaromål gällande att det angripna beslutet var korrekt och hänvisade till domstolens motivering.
- 61 Genom beslut nr 9114/1.8.2023 [utelämnas] upphävde Sofiyski gradski sad beslutet från Sofiyski rayonen sad och målet återförvisades till sistnämnda domstol för fortsatt handläggning. Appellationsdomstolen uppgav att svarandena, det vill säga R.K:s barn, var bulgariska medborgare med hemvist i Kanada.

- 62 Eftersom Kanada inte är medlem i Europeiska unionen ansågs bestämmelserna om avgränsning av behörighet i artikel 3 och följande artiklar (i beslutet felaktigt betecknad som artikel 4 i förordningen) i förordning (EG) nr 4/2009 inte vara tillämpliga. Vidare avser skäl 15 i nämnda förordning den ”underhållsberättigades” möjlighet att även göra gällande sina underhållskrav när ”svaranden” har hemvist i ett tredjeland, vilket innebär att detta skäl inte rör den underhållsskyldiges rättigheter, utan den underhållsberättigades rättigheter. Således ska definitionen av begreppet ”underhållsberättigad” i artikel 2.10 i förordningen tillämpas, enligt vilket med underhållsberättigad avses ”varje enskild person som har eller påstås ha rätt att få underhållsbidrag” (avseende detta argument, se även domen i målet C-501/20, M P A). Enligt appellationsdomstolen har skäl 15 i förordningen direkt samband med artikel 6 i förordningen som hänför sig till en medlemsstats subsidiära behörighet och inte med artikel 3. Sistnämnda artikel ansågs inte tillämplig fullt ut, eftersom den avgränsar medlemsstaternas inbördes behörighet.
- 63 Av dessa skäl är unionsrätten inte tillämplig på sökandens fränskilda maka som är kanadensisk medborgare.
- 64 Eventuella bestämmelser från internationella fördrag är inte tillämpliga på rättsförhållandena mellan parterna i målet, eftersom det inte framgår att de båda staterna har ingått något avtal som rör underhållsskyldighet.
- 65 Följaktligen ska behörigheten att pröva talan i målet fastställas i enlighet med bestämmelserna i Republiken Bulgariens lag om internationell privaträtt. Enligt artikel 11 jämförd med artikel 4.1.2 KMChP är de bulgariska domstolarna behöriga att pröva en ansökan från en bulgarisk medborgare. Detta krav är uppfyllt i det aktuella målet.
- 66 Den hänskjutande domstolen delar inte den uppfattning som den högre instansen har gett uttryck för. Sofiyski rayonen sad hyser farhågor att en prövning av tvisten på grundval av appellationsdomstolens bindande bedömningar skulle strida mot de unionsrättsliga bestämmelserna, särskilt mot förordning (EU) nr 4/2009 om internationell behörighet.
- 67 Enligt tabellen om tillämpningen av 2007 års Haagkonvention om underhåll (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>) är denna konvention inte tillämplig på den kanadensiska provinsen Québec. Konventionen kommer från och med den 1 februari 2024 att vara tillämplig på provinsen Ontario där svarandena har sin adress (varvid det är oklart huruvida de även har hemvist där).
- 68 SAMBAND MED UNIONSRÄTTEN, TOLKNINGSBEHOV**
- 69 Det ska konstateras att det i förevarande mål är frågan om ett civilrättsligt domstolsförfarande med internationella inslag, varvid svarandena är kanadensiska medborgare och sökandens barn dessutom bulgariska medborgare.

- 70 Den hänskjutande domstolen ställer flera frågor rörande sin behörighet i dessa mål, nämligen inledningsvis huruvida appellationsdomstolen med rätta har fastställt att skäl 15 i förordningen utgör grund för en tillämpning av förordningen i förhållandet mellan personer som har hemvist i en EU-medlemsstat och personer som inte har hemvist där. Det ska beaktas att förordningen kan antas ha allmän giltighet och detta oberoende av huruvida tredjelandsmedborgare påverkas, vilket innebär att den ska anses vara tillämplig. Det ska således prövas huruvida den bulgariska domstolen kan anses behörig enligt artikel 6 i förordning nr 4/2009 om en av parterna är medborgare i en stat som inte är medlem i Europeiska unionen och den underhållsberättigade är tredjelandsmedborgare.
- 71 Mot bakgrund av appellationsdomstolens resonemang ska dessutom klargöras huruvida begreppet ”ansökningar angående underhåll”, vilket är avgörande för fastställandet av det materiella tillämpningsområdet, ska tolkas så, att det även omfattar ansökningar om att underhållet ska minskas. Tvivel uppkommer på grund av syftet med förordningen, vilket anges i skälen 9–11, nämligen att skydda de underhållsberättigade och inte de underhållsskyldiga. Såsom framgår av punkterna 25–27 i domen av den 18 december 2014 i de förenade målen C-400/13 och C-408/13, Sanders krävs det således att förordningen tolkas i överensstämmelse med detta. Följaktligen uppkommer frågan huruvida behörighetsbestämmelserna i förordningen, förutom artikel 8, är tillämpliga i mål där en nedsättning av det beviljade underhållet begärs. I detta samband ska även beaktas att det inte enbart är den underhållsskyldiges intressen som berörs, utan även den underhållsberättigades intressen. Om bestämmelserna i förordningen inte är tillämpliga kan nationella behörighetsregler bli tillämpliga, vilka kan ge den underhållsskyldige mycket större möjligheter att välja på vilken ort förfarandet inleds och följaktligen försvårar den sårbara underhållsberättigades försvar.
- 72 Vad gäller tillämpningen av artikel 8.1 i förordningen som förbjuder ett väckande av talan för att ändra underhållsbidrag i andra stater än den stat där den underhållsberättigade har hemvist anser den hänskjutande domstolen att denna bestämmelse för närvarande inte kan tillämpas, eftersom Kanada först tillträder 2007 års Haagkonvention den 1 februari 2024. Efter detta datum är konventionen inte heller tillämplig på provinsen Québec, och i förevarande mål föreligger det betydande svårigheter (eftersom svarandenas nuvarande adress i Kanada inte är bekant) att fastställa huruvida de underhållsberättigade har hemvist i provinsen Québec eller i provinsen Ontario. Konventionen kommer endast att vara tillämplig i sistnämnda provins. Den omständigheten att vissa provinser i Kanada har anslutit sig till 2007 års Haagkonvention saknar emellertid betydelse för tolkningsfrågorna, eftersom den hänskjutande domstolen vid avgörandet av målet för närvarande är bunden av de bedömningar som appellationsdomstolen har gjort och förordningen enligt sistnämnda domstol över huvud taget inte är tillämplig i mål där kanadensiska medborgare deltar.
- 73 Om förordningen skulle vara tillämplig på ansökningar om nedsättning av underhållsbidrag krävs det vidare ett klargörande av huruvida den subsidiära behörigheten enligt artikel 6 även är tillämplig när två svarande även har ett annat

medborgarskap än det gemensamma. Artikel 6 förefaller ha till syfte att motivera en behörighet på grund av parternas gemensamma medborgarskap som enda möjliga anknytningsfaktor för det fallet att det inte finns någon annan unionsdomstol eller domstol från de associerade staterna som kan pröva ansökan. I detta sammanhang är det eftersträvade målet återigen att den underhållsberättigade ska erhålla möjlighet att göra gällande sina krav vid en domstol som med verkan kan pröva dem. I de situationer där den underhållsberättigade har hemvist utanför unionen och ansökan inte avser beviljande av underhåll utan ändring genom nedsättning, utgör det gemensamma medborgarskapet emellertid inte någon fördel, utan en nackdel som medför att den underhållsberättigade måste försvara sig inför domstol i den andra staten trots att denne inte har någon nära anknytning till den stat där denne är medborgare. I detta sammanhang verkar övervägandena i punkterna 30 och 45 i domen av den 5 september 2019 i mål C-468/18, R mot P, inte skydda den sårbara underhållsberättigade, vilket innebär att det krävs en prövning av huruvida uttrycket ”medlemsstat där båda parterna är medborgare” i artikel 6 i förordningen ska tolkas som att den underhållsberättigade och den underhållsskyldige ska ha helt identiska medborgarskap eller huruvida denna bestämmelse även kan bli tillämplig när det är fråga om flera medborgarskap som skiljer sig åt mellan parterna.

- 74 Slutligen krävs det en prövning av huruvida en ansökan om nedsättning av underhållsbidrag kan göras via den subsidiära behörigheten i artikel 7 i förordningen. Enligt skäl 16 i förordning (EG) nr 4/2009 är denna bestämmelse tillämplig om talan inte kan väckas vid den domstol som skulle vara behörig enligt de andra bestämmelserna eller det inte rimligen kan begäras att sökanden vänder sig till denna domstol och detta förutsätter ”exceptionella omständigheter”. Således uppkommer frågan huruvida syftet inte snarare är att endast avlasta underhållsberättigade, men däremot inte underhållsskyldiga. När det gäller denna sistnämnda personkrets kan det förmodligen inte föreligga några exceptionella omständigheter som medför att det krävs underhållsbidrag som medel för att säkra deras försörjning. Det ska påpekas att någon sådan behörighet inte föreligger i någon av de andra förordningarna som reglerar internationell behörighet på privaträttens område.

75 DEN HÄNSKJUTANDE DOMSTOLENS SYNPUNKTER

- 76 Den hänskjutande domstolen anser att den bulgariska domstolen inte är behörig att avgöra målet av följande skäl:
- 77 Sökanden som är bulgarisk medborgare, har lämnat in en begäran om nedsättning av eller befrielse från underhåll som vederbörande i egenskap av underhållsskyldig har ålagts betala genom ett beslut från Högsta domstolen i Québec, Kanada. Två av svarandena, sökandens barn, har både bulgariskt och kanadensiskt medborgarskap, men har emellertid hemvist i Kanada. Det ligger i de underhållsberättigades intresse att målet prövas där de har hemvist, men det är för närvarande oklart huruvida artikel 8 i förordningen om innehåller undantag i

detta hänseende är tillämplig, och appellationsdomstolen har gjort motsatta bedömningar som är bindande för den hänskjutande domstolen. Den underhållsberättigade är i detta sammanhang en person som har rätt att erhålla underhållsbidrag och således den svagare parten. En av parterna var minderårig när ansökan ingavs. I barnets intresse ska förfarandet genomföras i den stat där det har hemvist.

- 78 Den hänskjutande domstolen anser inte att en behörighet för de bulgariska domstolarna kan grundas på kriterierna i förordning (EG) nr 4/2009 när det gäller sökandens frånskilda maka som är kanadensisk medborgare.
- 79 Den omständigheten att sökanden är underhållsskyldig kan inte medföra att en behörighet enligt förordningen utesluts till förmån för nationell rätt och särskilt bestämmelserna i KMChP, såsom appellationsdomstolen har angett i sitt beslut. Genom nämnda beslut ålades den hänskjutande domstolen att avgöra tvisten, eftersom den ansågs ha behörighet med avseende på samtliga svarande. Förordningen ersätter helt behörighetsbestämmelserna i KMChP vad avser mål om underhållsskyldighet och den hänskjutande domstolen anser att denna harmonisering till skydd för den underhållsberättigade är nödvändig och viktig.

Av dessa skäl har Sofiyski rayonen sad

BESLUTAT FÖLJANDE:

Följande tolkningsfrågor hänskjuts till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF:

1. Ska skäl 15 i rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet tolkas så, att

detta skäl inte utgör hinder mot en nationell rättspraxis enligt vilken domstolarnas internationella behörighet i fråga om ansökningar om underhållsbidrag för personer med hemvist i ett tredjeland (i det nu aktuella fallet Kanada) ska fastställas enligt nationell rätt och inte enligt förordningen?

2. Ska artiklarna 3 och 8 i förordning (EG) nr 4/2009 tolkas så, att

de inte utgör hinder mot en nationell rättspraxis enligt vilket begreppet ”ansökningar angående underhåll” inte omfattar en ansökan om nedsättning av underhåll och artiklarna 3–6 i förordningen endast är tillämpliga på ansökningar om beviljande av underhåll?

3. Ska artikel 6 i förordning (EG) nr 4/2009 tolkas så, att begreppet ”medlemsstat där båda parterna är medborgare” även omfattar situationer där en eller flera parter har dubbelt medborgarskap, eller omfattar det endast situationer där deras medborgarskap är helt identiska?

4. Ska artikel 7 i förordning (EG) nr 4/2009 tolkas så, att

den inte utgör hinder mot att det ska anses föreligga ett ”undantagsfall” när den underhållsskyldige inger en ansökan om nedsättning av underhållet och den underhållsberättigade har hemvist i ett tredjeland och förutom sitt medborgarskap inte har någon ytterligare anknytning till unionen?

[*utelämnas*]

[*utelämnas*] [förfarandet]

ARBETS-DOKUMENT